

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ І ШЛЯХИ РОЗВИТКУ МАЛИХ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ

Одеський національний політехнічний університет

Анотація. Підтримка малих підприємств та побудова ринкової економіки стає важливим напрямом нових реформ в Україні та головним критерієм підвищення рівня життя населення. Розглянуто актуальні проблеми, стан малих підприємств в Україні в сучасних умовах, а також запропоновані шляхи розвитку даного сектору економіки.

Ключові слова: мале підприємство; підприємництво; розвиток; проблеми; держава; ринкова економіка.

MODERN PROBLEMS AND WAYS OF DEVELOPMENT OF SMALL ENTERPRISES IN UKRAINE

Abstract. Supporting small businesses and building a market economy is becoming an important area of new reforms in Ukraine and the main criterion for improving living standards. The article considers current problems, the state of small enterprises in Ukraine in modern conditions, as well as ways to develop this sector of the economy.

Key words: small enterprise; entrepreneurship; development; problems; state; market economy.

На сьогоднішній день ринкова модель включає в себе підприємства трьох класів: великі підприємства, середні та малі.

Але найбільшу частку становлять малі (рис 1), вони ж і відіграють провідну роль в економіці. Такі підприємства являються найпоширенішим діючим інструментом, який формує велику конкуренцію та попереджає про зростання цін на ринку.

Малі підприємства мають дуже високий творчий потенціал, вони наповнюють ринок новою продукцією, а також створюють нові робочі місця, що суттєво допомагає державі скоротити рівень безробіття в країні.

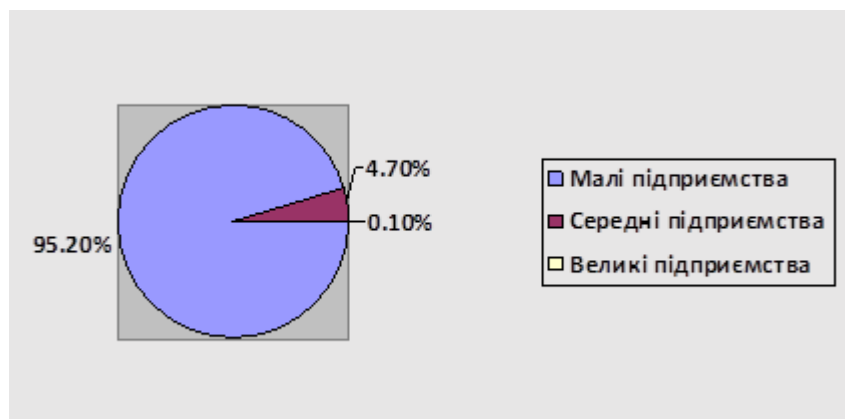

Рисунок 1 – Структура кількості підприємств України у 2019 році, у % [1].

Але в Україні розвиток таких підприємств, ще не досяг того рівня, як в розвинутих країнах, зокрема це відбувається через низку деяких проблем: немає послідовної державної політики малого підприємництва; збільшення адміністративних перешкод (реєстрація, ліцензування, сертифікація, системи контролю і дозвільної практики, регулювання орендних відносин тощо); відсутність діючих механізмів фінансово-кредитної підтримки; сильний податковий тиск і нав'язуюча система звітності;

невпевненість у стійкості умов для ведення бізнесу. Ці всі проблеми гальмують розвиток підприємницької діяльності в Україні.

Розвиток підприємництва у сучасних складних соціально-економічних умовах нашої держави значно впливає на стабілізацію та відновлення національної економіки. Від рівня ефективності діяльності вітчизняних підприємств залежить можливість економічного зростання держави, рівень зайнятості та якість життя населення [2].

Пріоритетним завданням розвитку малих підприємств на сучасному етапі розвитку економіки є вдосконалення законодавчої та нормативної бази. На сьогодні Україна має велику кількість нормативних актів, що регулюють підприємницьку діяльність, проте відсутність єдності та системності породжує багато правових бар'єрів.

Світова практика свідчить, що 12% малих підприємств виростають у великі компанії. На жаль, в Україні це лише поодинокі випадки, оскільки зростання малих підприємств фактично заблоковано. Середній термін існування українських малих підприємств є дуже незначним. Вважається, що життєвий цикл малих підприємств становив у середньому 3-5 років. Від 50 до 80% українських малих підприємств банкрутують.

На думку економістів, до основних причин, що перешкоджають розвитку малих підприємств в Україні можна віднести:

- недосконалість законодавства як з питань розвитку малого підприємництва, так і підприємництва в цілому;
- високі податки, що змушує деяких суб'єктів малого та середнього підприємництва йти в тіньову економіку;
- недостатня державна фінансова, кредитна і майнова підтримка малих підприємств;
- відсутність дійового механізму реалізації державної політики щодо підтримки малих підприємств;
- недосконалість системи обліку та статистичної звітності малих підприємств;
- обмеженість інформаційного та консультативного забезпечення;
- недосконалість системи підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів для підприємницької діяльності.

Середовище діяльності українських малих підприємств є дуже нестабільним та слабко прогнозованим. Тому вплив нестабільності зовнішнього середовища на діяльність малих підприємств може призвести до значних втрат або навіть їх банкрутства.

Малі підприємства мають мізерні можливості відстоювати свої інтереси в органах державної влади і місцевого самоврядування, наслідком чого є нерівноправні умови господарської діяльності. Малі підприємства стикаються із значними проблемами у сфері оподаткування, нормативно-правовими та адміністративними бар'єрами в управлінських органах виконавчої влади і місцевого самоврядування, найчастіше практично нездоланими, що істотно ускладнює їх діяльність. У наш час малі підприємства постійно конкурують за виживання, вони змушені постійно розвиватися й адаптуватися до поточних умов ринку, адже щоб існувати потрібно отримувати більший прибуток [3].

Тому для стимулювання розвитку малих підприємств в Україні можна запропонувати наступні кроки:

- створювати умови для формування сприятливого підприємницького клімату;
- привести чинні нормативно-правові акти місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування у відповідність до принципів державної регуляторної політики;
- забезпечити належний рівень підготовки та перепідготовки кадрів для заняття бізнесом;
- формування ринку продукції малих підприємств шляхом розміщення на них установленого законом на конкурсній основі частки державного замовлення щодо поставок продукції для регіональних потреб;
- забезпечити малих підприємців доступом (а за наявності – його спрощенням) до необхідної інформації;
- розробити механізми фінансово-кредитної підтримки малих підприємств, що здійснюють інноваційну діяльність;
- стимулювати регіональну співпрацю між секторами великого і малого підприємництва, зокрема у сфері інновацій [4-5].

Отже, малі підприємства в Україні є досить таки перспективними, особливо в ринковій економіці. Існуючі проблеми розвитку малих підприємств вирішуються лише при умові перебудові державної політики по відношенню до сектору малих підприємств.

Даний напрямок економіки долає на своєму шляху багато перешкод, зокрема через неефективну фінансову підтримку, високі податкові зобов'язання, та інші обмеження, встановленні владою. Тому в першу чергу, підприємці повинні захищати свої інтереси, а держава повинна створити ефективну правову базу та покращити інфраструктуру для діяльності малих підприємств.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Держстат України. Кількість підприємств за видами економічної діяльності з розподілом на великі, середні, малі та мікропідприємства у 2019 році. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2013/fin/kp_ed/kp_ed_u/kp_ed_u_2019.htm (дата звернення: 26.02.2021).
2. Іваницька С.Б. Стан і тенденції розвитку підприємництва в Україні в сучасних умовах. Економіка та управління підприємствами. 2019. №27. С. 153-161.
3. Крисак А.О. Сучасні проблеми розвитку малих підприємств в Україні. Економічна наука. 2017. №21. С. 14-17.
4. Мусятовська Л.Й., Крисак А.О. Актуальні проблеми розвитку малих підприємств в Україні та перспективні напрямки їх вирішення. Економічна наука. 2019. №14. С. 21-26.
5. Ковтуненко Ю.В., Олексійчук А.Г., Васалатій Т.М. Фактори зовнішнього середовища, які впливають на вибір стратегії виробничого підприємства. Інвестиції: практика та досвід. 2016. № 11. С.55-58 .

Ковтуненко Юрій Володимирович – доктор економічних наук, доцент, професор кафедри обліку, аналізу і аудиту, Одеський національний політехнічний університет, м. Одеса e-mail: y.v.kovtunenکو@opu.ua

Мойсей Анастасія Володимирівна, студентка Інституту бізнесу, економіки та інформаційних технологій, Одеський національний політехнічний університет, Одеса

Kovtunenکو Yurii V. – D. Sc. (Economics), Associate Professor, Professor of the Department of Accounting, Analysis and Audit, Odesa National Polytechnic University, Odesa e-mail: y.v.kovtunenکو@opu.ua

Moisei Anastasia V. – student, Institute of Business, Economics and Information Technologies, Odesa National Polytechnic University, Odesa